

Enheten för naturvård

Jurstaholm SE0110322

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18586-2017

Namn	Jurstaholm	Areal	7,5 ha
Natura 2000-kod	SE 0110322		
Kommun	Södertälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Naturvårdsverket		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9070	Trädklädd betesmark	4,2	56
9160	Näringsrik ekskog	3,3	44

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Jurstaholm

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18586-2017

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna. I Jurstaholm är ekmiljöerna det prioriterade värdet, dvs både livsmiljö 9070 och 9160.

Natura 2000-området ingår i ett större område utpekat som skoglig värdestrakt (Mälarens värdestrakt) i Stockholms läns strategi för formellt skydd av skog, där betydande andelar av de skyddsvärda skogarna utgörs av såväl ädellövskog som andra lövskogshabitat samt hagmarksmiljöer med jätteträd. 2 km nordväst om Jurstaholm finns ett till Natura 2000-område med ek (Hamskär). Ytterligare 2,5 km i samma riktning finns ett biotopskydd med ek. Det finns dessutom gott om grova träd och värdefulla trädmiljöer i närområdet, som dock inte omfattas av något områdesskydd.

Prioriterad åtgärd för området framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Jurstaholm

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av föna inte sker.
- Det ska finnas rikligt med gamla grova träd, främst ekar.
- Det ska finnas grov död ved och mulmträd.
- Grova ekar ska stå solexponerade och fria från konkurrerande träd och buskar.
- Det ska finnas gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Igenväxningsvegetation ska inte förekomma.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Näringsrik ekskog (9160)

- Arealen näringsrik ekskog ska bibehållas.
- Det ska finnas rikligt med gamla grova träd, framförallt ekar.
- Det ska finnas grov död ved och mulmträd.
- Det ska finnas en kontinuitet av lövträd med en varierad åldersstruktur och artsammansättning.
- Igenväxningsvegetation som utgörs av barrträd ska inte förekomma.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18586-2017

- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Beskrivning av området

Jurstaholm är beläget intill Mälaren vid Södra Björkfjärden, strax öster om Överenhörna, i Södertälje kommun. Natura 2000-området består av ett öppet, mosaikartat landskap innehållande naturbetesmarker och ädellövskogar. Området domineras av morän innehållande småsten och en del medelstora block. I övrigt växlar jordarten mellan grovmo-sandig-moig morän. Berghällar av gnejs finns insprängda i området.

På Jurstaholm har en gård funnits under lång tid. Gården finns dokumenterad redan på 1600-talet. Häradskartan från ca 1900 visar att marken vid den tiden utgjordes av betesmark och var då glest bevuxen med både barr och lövträd. Enligt kartan från 1950-talet var marken liksom idag betesmark.

De nötkreatur som idag finns i området är ute på betesdrift året runt. Landskapselement som påträffas är odlingsrösen, diken, stenmur, brukningsvägar, hamlade träd, husgrunder etc.

Jurstaholm präglas av ett öppet omväxlande landskap med betad åkermark, fragment av naturbetesmark och ädellövskog. I den trädklädda betesmarken utgörs trädskiktet av ek, björk, rönn, oxel och sälg. Buskskiktet består av hassel, hagtorn och enbuskar. Kärlväxtfloran som finns här är typisk för ängs- och hagmarker; gullviva, jungfrulin, solvända, gökärt, ängshavre och vårbrodd.

I livsmiljön näringsrik ekskog består trädskiktet av ek, lind, lönn, ask och asp. I buskskiktet finns skogstry, måbär, hassel och hagtorn. Floran karaktäriseras av vitsippa, blåsippa, lungört, ormbär, lundgröe och vårfryle.

Mängden död ved är överlag liten i detta område. Buskskiktet består av skogstry, mårbär, slån och nypon. Hasselticka och kandelabersvamp finns inom området. Fågellivet är intressant i området och på ön i allmänhet. Här förekommer t.ex. mindre hackspett, gröngöling och göktyta. I vassarna finns brun kärrhök och rördrom (utanför N2000-området).

Området hävdas nu (2016) åter av får och nötkreatur efter ett uppehåll i hävden på ca 10 år. Omfattande restaureringar har också genomförts.

Området är av riksintresse för friluftslivet.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18586-2017

Beskrivning av livsmiljöer

Trädklädd betesmark (9070)

Den trädklädda betesmarken inom Jurstaholm har ett bevarandevärd träd- och buskskikt som utgörs av framförallt ek, björk, rönn, oxel och hassel. Kärlväxtfloran är typisk för ängs- och hagmarker och karaktäriseras av gullviva, jungfrulin, solvända, gökärt, ängshavre och vårbrodd. Området får anses vara ett gott exempel på ett område som utgörs av trädklädda betesmarker.

Näringsrik ekskog (9160)

På Jurstaholm består livsmiljön av ek, lind, lönn, ask och asp. I buskskiktet finns skogstry, måbär, hassel och hagtorn. Floran karaktäriseras av vitsippa, blåsippa, lungört, ormbär, lundgröe och vårfryle. Mängden död ved är överlag liten i detta område.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Trädklädd betesmark (9070)

- Upphörd hävd eller minskad hävd på grund av färre antal betesdjur.
- Igenväxning med träd och buskar.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, täkt, väg- och eldragningar.
- Uppläggande av jordmassor.
- Kväveläckage från angränsande marker.
- Stödutfodring och vinterbete, också med eutrofiering som följd.

Näringsrik ekskog (9160)

- Omfattande buskröjning.
- Invandrande gran.
- Markexploatering.
- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk i, eller i anslutning till ett område. Större uttag av träd kan även skapa markförstöring, samt leda till uttorkning och konkurrensutsättning för många arter. Exempel på åtgärder som hotar naturtypens naturvärden och bevarandestatus är avverkningar; transporter, markberedning, dikning och annat som förändrar hydrologin.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18586-2017**Bevarandeåtgärder med tidsplan****Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom hela av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Behov av ytterligare reglering

Arbete med reservatsbildning pågår.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Jurstaholm. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Trädklädd betesmark (9070) och Näringsrik ekskog (9160)	<i>Bete och/eller slåtter, helst bete.</i>	Årligen.
	Slyröjning för att upprätthålla resultatet av gjorda restaureringar.	Vid behov.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Trädklädd betesmark (9070)	Gynnsamt
Näringsrik ekskog (9160)	Gynnsamt

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18586-2017

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1983. Naturvårdsprogram i Stockholms län.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1995. Kulturmiljövärden i NVP, arbetsmaterial.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Åtgärdsplan för bevarande av betesmarker och slåtterängar år 2001 och AB1513.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län. 1987-1991.

Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 1997.

Ädellövskogsinventering i Stockholms län, södra länsdelen. 2001.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Skogsvårdsstyrelsen i Mälardalen.
Ädellövskogsinventering i Stockholms län, södra länsdelen. 2001.

Karta

Ref: ©Lantmäteriet, 2005. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Digital flygbild över Jurstaholm. Natura 2000-området och dess livsmiljöer avgränsas med vit linje på kartan.